

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет**

**Громадське здоров'я в Україні:
проблеми та способи їх вирішення**

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
*(до 95-річного ювілею з дня заснування кафедри
громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету)*

24 жовтня 2018 року

Харків
2018

УДК 614.2(477)
Г86

Редакційна колегія: Огнєв В.А., Мельниченко О.А., Сокол К.М., Чухно І.А.

Затверджено вченою радою ХНМУ.
Протокол № 10 від 25.10.2018 р.

Г86 Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (до 95-річного ювілею з дня заснування кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ), м. Харків, 24 жовтня 2018 р. Харків, 2018. 144 с.

УДК 614.2(477)

© Харківський національний
медичний університет

ПРИВІТАННЯ

**ректора Харківського національного медичного університету,
члена-кореспондента Національної академії медичних наук України,
заслуженого лікаря України, д.мед.н., проф. В.М. Лісового
учасникам науково-практичної конференції з міжнародною участю
«Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення»
(до 95-річного ювілею з дня заснування кафедри
громадського здоров'я та управління охороною здоров'я
Харківського національного медичного університету)**

Шановні учасники конференції, науковці та студентство!

Щиро радий вітати Вас на науково-практичній конференції, присвяченій 95-й річниці з дня заснування першої на теренах сучасної України кафедри соціальної гігієни Харківського медичного інституту (нині – кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Харківського національного медичного університету), діяльність якої спрямовано на озброєння майбутніх лікарів необхідними знаннями та навичками з питань демографії з медичною статистикою, соціальних хвороб, організації охорони здоров'я.

За доволі тривалу історію свого функціонування, кафедра-ювіляр декілька разів змінювала свою назву: соціальної гігієни (1923–1941 рр.), організації охорони здоров'я (1941–1966 рр.), соціальної гігієни та організації охорони здоров'я (1966–1993 рр.), соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я (1993–2017 рр.), громадського здоров'я та управління охороною здоров'я (2017 р. і дотепер). Попри зміну її назви, на кафедрі завжди приділяли значну увагу якості навчального процесу, що було можливим завдяки виваженій кадровій роботі, яку проводили її завідувачі: Мусій Григорович Гуревич (1923–1925 рр.), Сергій Аркадійович Томілін (1925–1932 рр.), Зіновій Анатолійович Гуревич (1933–1974 рр.), Ніна Олександрівна Галічева (1974–2002 рр.), Віктор Андрійович Огнев (2002 р. і дотепер). Саме завдячуючи гарному мікроклімату в колективі, кафедра завжди була майданчиком для становлення та розвитку кваліфікованого науково-педагогічного складу, де молодь брала приклад зі знаних учених соціал-гігієністів, як-от: Л.А. Абрамович, Й.О. Арнольдї, Ф.Й. Гройссер, К.Ф. Дупленко, С.М. Екель, А.І. Корнілова, А.Я. Малоштан, Д.І. Мац, А.М. Мерков, І.І. Овсієнко, П.Т. Петров, С.З. Ткаченко, І.Д. Хорош та ін. Закономірним наслідком цього є численні дисертації на здобуття наукового ступеню доктора та кандидата медичних наук, які виконано на кафедрі.

На кафедрі громадського здоров'я та управління охороною здоров'я нині працює шість докторів і п'ятнадцять кандидатів наук. Професорсько-викладацький склад кафедри протягом усього часу її існування не лише забезпечував якісне викладання навчальних дисциплін («Історія медици-

ни», «Соціальна медицина та охорона здоров'я», «Економіка охорони здоров'я»), а й приймає активну участь у розвитку вітчизняної науки, що знайшло своє відображення у численних монографіях, об'єктах інтелектуальної власності (патенти, авторські свідоцтва), методичних рекомендаціях з впровадження результатів НДР, публікаціях у фахових виданнях, виступах на наукових комунікативних заходах та ін. Наукові здобутки кафедри та новації світової науки також активно використовуються в навчальному процесі. Співробітники кафедри є співвиконавцями бюджетної НДР «Наукове обґрунтування медико-соціальної клінічної концепції з охорони громадського здоров'я населення індустріального мегаполісу від екологічної патології хімічного генезу», а також проводять дослідження, спрямовані на покращання стану здоров'я та якості життя населення України, а також удосконалення публічного управління розвитком вітчизняної системи охорони здоров'я. Провідні науковці кафедри здійснюють успішне керівництво аспірантами та докторантами, а також беруть активну участь у роботі спеціалізованих вчених рад з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеню доктора (кандидата) наук.

Плідна співпраця з вітчизняними та закордонними колегами, лікарями та управлінцями сфери охорони здоров'я є запорукою подальшого покращання іміджу кафедри та професійного розвитку її співробітників. Залучення до наукової діяльності студентів сприяє притоку на кафедру молоді, яка стане її майбутнім і гідними продовжувачами наявних традицій.

Для Харківського національного медичного університету наука є одним із пріоритетних напрямів діяльності, тому проведення цієї науково-практичної конференції є не лише даниною звитягам кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, а і можливістю як для знаних, так і молодих учених оприлюднити результати власних наукових досліджень, обмінятись думками та ідеями, виокремити проблеми розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я й запропонувати шляхи їх вирішення, розширити професійні контакти.

Від свого імені бажаю всім учасникам конференції творчого натхнення, конструктивних дискусій та результативної співпраці.

Ректор

В.М.Лісовий

tary education of the population. The necessary information should be provided through the media, within the framework of education programs and sanitary education, and cover all groups of the population. Developing clear and accessible guidelines for adults and children to support normal body weight, motor activity, sleep patterns and the proper use of electronic devices, the mandatory inclusion of sanitary education in the curriculum of child care facilities, school interventions, and the creation of educational programs for individual and family levels will significantly increase the awareness of children and parents and give them the opportunity to make a healthier choice [1, p. 346].

To date, one of the unfavorable factors of the habitat is the marketing of harmful food products. High-calorie foods have replaced freshly processed foods and water at school and at home. The availability of high-calorie foods and sweet drinks and hidden incentives to increase the volume of shopping in advertising has contributed to the increase in calorie intake. In this regard, any effort to combat childhood obesity should include measures to reduce the marketing activity and its impact on children. The second major problem is the lack of conditions for exercise in educational institutions and public places, which exacerbates existing physical constraints among obese children [2, c. 295]. Based on this, appropriate administrative decisions on marketing activities should be adopted, and recommendations should be developed for all food and trade organizations and organizations involved in the area of food supply, trade, planning and arrangement of the territories concerned in order to ensure an environment conducive to healthy lifestyles [3, p. 180].

References:

1. Brisbois T.D. Early markers of adult obesity: a review. *Obes. rew.* 2012. № 4. P. 347–367.
2. Stettler S., Lotova V. Early growth patterns and long-term obesity risk. *Curr. Opin. Clin. Nutr. Metab. Care.* 2010. Vol. 13. № 3. P. 294–299.
3. Vamosi M., Heitmann B.L., Kyvik K.O. The relation between an adverse psychological and social environment in childhood and the development of adult obesity: a systematic literature review. *Obes. Rev.* 2010. V. 11. P. 177–184.

EXPERIENCE OF GIC "IONOLAT" USEING IN CLINIC

Ryabokon Yug. Tokar A., Volkova O., Kanunik T., KhNMU, Kharkiv

Alternative materials in the restoration therapy are glass-ionomer cements (GIC), which solve the problems of treatment of demineralized dental tissues [1]. The purpose of the study: determination of the effectiveness of treatment of caries of the chewing group of teeth with the use of GIC "Ionolat" (Latus, Ukraine). Subjects and methods of investigation: we performed filling of carious cavities of 1 and 2 classes by Black in 30 molars for acute middle caries us-

ing "Ionolat" in 12 patients aged 4–6 years (main group) [1]. The comparison group consisted of 10 patients, similar in age, diagnosis and localization of carious cavities, GC Fuji IX was used to fill caries cavities in 28 molars. Evaluation of the effectiveness of treatment was carried out after 6 and 12 months.

As a result of the study in the main group, patients did not complain during the follow-up period. When probing, the seals fit snugly against the edges of the cavity and had an aesthetic appearance. Percussion of teeth, reaction to cold was painless. In the comparison group at 6 and 12 months, a high strength of the material and an anticaries effect were also observed [2]. Thus, the conducted study showed that using of the GIC "Ionolat" in children due to its properties has good long-term results, it is recommended for wide clinical practice, which is especially important in modern socio-economic conditions.

References:

1. Donly K.J., Henson T. Glass ionomer cement restorations for contemporary pediatric dentistry. *Alpha Omegan*. 2005. № 4. P. 21–25.
2. Lohbauer Ulrich. Dental Glass Ionomer Cements as Permanent Filling Materials? *Properties, Limitations and Future Trends. Materials*. 2010. № 3. P. 76–96.

IMPACT OF METEOSENSITIVITY ON ILLNESSES CLINICAL COURSE AND PUBLIC HEALTH

Vashuk M., Moroz G., Hloba N., KhNMU, Kharkiv

Weakness, fatigue, headache due to weather changes are detected in about 70 % of population and may indirectly or even directly influence the well-being of a person. In its turn, individual health of each of citizens altogether constitute the public health of the whole population [1, p. 119]. And despite the fact that the great compensation mechanisms are hidden within human adaptive abilities, meteosensitivity is one of its flaws during adaptation to changes of environmental parameters. If reserve of adaptive abilities is determining the health level, then manifestation of meteosensitivity proves health being weak. Intensity of meteopathic reactions depends on organism's state, availability of diseases, nature conditions, social environment, etc. Various scientific sources have wide coverage of interaction between meteosensitivity and physical load [2, p. 142–143], psychic-physiological adaptation and geomagnetic situation [3, p. 26], however, the data about influence of meteorological factors on state of public health and clinical course of illnesses is insufficient, thus determining the importance of current research.

The aim of current study was to find out the main patterns of influence of meteosensitivity level on character of somatic diseases incidence, their clinical course and formation of public health. The survey among 130 students of II–IV studying years of KhNMU was carried out, including 70 % of young women.

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ ректора Харківського національного медичного університету, члена-кореспондента Національної академії медичних наук України, заслуженого лікаря України, д.мед.н., проф. В.М. Лісового учасникам науково-практичної конференції «Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення» (до 95-річного ювілею з дня заснування кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я ХНМУ)	3
Секція 1. ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ ТА ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА КАФЕДРИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я ТА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ХНМУ	5
Лисовой В.Н., Петрова З.П., Огнев В.А. 95-летний юбилей кафедры общественного здоровья и управления здравоохранением Харьковского национального медицинского университета	5
Lisova G., Astarova Ya., Pristyuk K. History of military medicine of Ukraine: through the ages up to the 20 th century	28
Martynenko N., Baragaa A. The organization of medical aid in the ancient Greece	31
Martynenko N., Hassan A. Peculiarities of the development of medicine in Mesopotamia	32
Semenenko E. The Cult of Asclepius in Moesia and Thracia in 1st – 3rd cent. A.D.	34
Альков В.В. До проблеми встановлення років життя Я.Я. Трутовського	35
Ільїн В.Г. Засновники кафедри соціальної гігієни ХМІ	37
Мякина А.В., Белевцова Я.С., Бондарева Е.Р. Испытание судьбой	39
Мякина А.В., Бондарева Е.Р. Становление кафедр медицинской статистики и истории медицины при Харьковском врачебном факультете	40
Остапова Т.С., Белевцова Я.С., Лесовая А.В. Роль кафедры пропедевтики внутренней медицины № 2 и медсестринства Харьковского национального медицинского университета в становлении харьковской нефрологической школы	41
Петрова З.П., Огнев В.А., Лесовая А.В. Харьковский учёный-гигиенист Эзро Моисеевич Каган	43
Усенко С.Г., Книгин М.В., Арциленко К.Ю. Вклад Авла Корнелия Цельса в медицинскую терминологию	50

Усенко С.Г., Остапенко Д.М., Дрокін А.В., Усік О.В. Вклад П. Ферма у розвиток біостатистики	52
Черненко И.И., Чаплык О. К Юбилею великого социал-гигиениста З.А. Гуревича	53
Секція 2. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА	55
Podpriadova A., Mukhtar B. Risk factors associated with the increasing of myocardial infarction	55
Pomogaybo K.G., Ovolabi A.A. Early detection and monitoring the health status of patients with excessive body weight	56
Pomogaybo K.G., Ovolabi A.A. Monitoring of health status of children and adolescents with obesity	57
Pomogaybo K.G., Ovolabi A.A. Priority areas for providing a healthy habitat	57
Ryabokon Yu., Tokar A., Volkova O., Kanunik T. Experience of gic "ionolat" useing in clinic	58
Vashuk M., Moroz G., Hloba N. Impact of meteosensitivity on illnesses clinical course and public health	59
Zinchuk A., Gyshka Ju., Diakova M. Cruel treatment with children in the family as a society problem	61
Ващук М.А., Ісаєва І.М., Щасна І.О. Показники емоційного стану студентів як фактор адаптації до умов соціуму	62
Ващук М.А., Сомкіна Є.А., Чеснакова Д.Д. Сон і його вплив на формування громадського здоров'я	63
Григоров М.М., В'юн В.В., Березка М.І. Фактори ризику серцево-судинних захворювань	65
Децик О.З., Мельник Р.М., Золотарьова Ж.М. Аналіз задоволеності батьків важкохворих дітей надавачами послуг з паліативної педіатричної допомоги	66
Децик О.З., Юкіш Г.Я. Важливість впровадження міждисциплінарної моделі реабілітації для осіб з інвалідністю внаслідок травм опорно-рухового апарату	68
Кириченко М.П., Дунаєва О.В. Деякі особливості реабілітації осіб з обмеженими можливостями змішаної патології	69
Клименко В.А., Чумаченко Т.О., Гончарь М.О., Чайченко Т.В., Ащеулов О.М. Оцінка знань, відношення та практики щодо споживання продуктів, які містять залізо, дітьми шкільного віку в Харківському регіоні	71
Ковальова О.М., Белорус А.І. Безпека пацієнтів у відділенні інтенсивної терапії новонароджених й фактори впливу на летальність і тривалість лікування новонароджених ...	72

Мельниченко О.А. Опитування як спосіб виявлення впливу поверхнево-активних речовин на здоров'я населення: методологічний аспект	73
Міщенко М.М., Мидловець В.О., Міщенко О.М. Епідеміолого-статистичні аспекти захворюваності на рак молочної залози	75
Мякина А.В., Гобельовская Л.П. От истока изобретения азбуки брайля до сегодняшних забот о незрячих	77
Огнєв В.А., Клименко В.А., Карпушенко Ю.В., Кожина О.С. Результати дослідження IV фази ISAAC (International Study of Asthma and Allergy in Childhood) у Харківському регіоні	79
Орел О.В. Результати моніторингу дитячої інфекційної та неінфекційної захворюваності	80
Присяжний О.В., Козуб С.М., Козуб П.А. Впровадження хімічних технологій як спосіб зниження дії екзогенних факторів на стан здоров'я громадян	81
Сирова Г.О., Лапшин В.В., Макаров В.О. Нанобезпека – актуальне питання сьогодення	82
Трегуб П.О., Трегуб В.Л. Вплив факторів ризику на виникнення хронічного панкреатиту серед населення	83
Трегуб П.О., Трегуб В.Л. Медико-соціальна допомога та реабілітація хворих на хронічний панкреатит	84
Трегуб П.О., Трегуб В.Л. Якість життя хворих на хронічний панкреатит	85
Тюпова А.І. Виготовлення «Протакрил-М»	86
Усенко С.Г., Калініченко О.В., Макарова А.В., Венжега А.В. Факторы, влияющие на младенческую смертность и их социальная значимость	87
Хоміцький М.Є. Клініко-катамнестичні характеристики ендогенних психозів з епізодичним перебігом, у контексті постманіфестних патоперсонологічних трансформацій	88
Чернобай Л.В., Сокол Е.Н., Глоба Н.С. К вопросу о механизмах адаптации к психоэмоциональному стрессу по показателям интегративной деятельности мозга	90
Секція 3. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	92
Kaminska T., Martynenko N. Medical reform and contradictions of financial management	92

Кравченко В.И. Принципы обязательного и частного медицинского страхования в Германии	94
Кравченко В.І., Галашко К.Ю. Відповідність реформи у сфері охорони здоров'я України моделі Бевериджа	97
Кравченко В.І., Осокін А.Е. Обов'язкове медичне страхування як складова реформування сфери охорони здоров'я України	99
Кришталь Д.О. Організація системи державного регулювання науковою діяльністю	101
Крюков О.І. Екологічні аспекти організації охорони здоров'я людини в умовах глобалізації	103
Мельниченко О.А., Арутюнян А.Ю. Проблеми зі забезпеченням населення України безкоштовним стентуванням коронарних судин	104
Парубчак І.О., Левандовські М. Морально-психологічні аспекти формування системи фізичного виховання у трансформаційному суспільстві	106
Сокол К.М., Березка М.І. Стратегія і принцип управління психосоціальними факторами професійного ризику лікарів	108
Сокол К.М., Завгородній І.В., Сидоренко М.О. Інформаційний фактор навколишнього і виробничого середовища та його вплив на стан здоров'я населення	109
Тарасов С.С. Державне управління формуванням регіональної кадрової політики	110
Удовиченко Н.М., Чепелюк О.О., Халімонов В.В. Оплата праці лікарів-інтернів: проблеми та шляхи їх вирішення	112
Шевчук О.Р. Сучасні реалії державного управління фізкультурно-спортивною діяльністю	114
Секція 4. МЕДИЧНА ОСВІТА	116
Gryshnjaeva O., Grigoruk V., Antsupova V. Factors that influence the process of adaptation of foreign students to the educational process	116
Fomina L., Samolysova O. Common aspects of teaching languages in medical education	118
Shcherbyna I., Plakhotna I. Modern approaches to teaching english-speaking students at the department of obstetrics and gynecology	118

Кузьміна І.Ю., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Шутова Н.А. Роль викладача при підготовці студентів у вищих навчальних закладах медичного профілю	119
Лупальцов В.І., Ягнюк А.І., Скалій М.М., Сокол К.М. Місце сучасних мультимедійних технологій в педагогічному процесі хірургічних дисциплін	120
Мельниченко О.А., Мельниченко В.О., Хо Дж. Адаптація іноземних студентів до навчання у мультинаціональному середовищі: проблеми та напрями їх вирішення	121
Сердюк О.І., Короп О.А., Рогожин Б.А., Просоленко Н.В., Крупеня В.І. Перспективні питання фахової підготовки керівників медичних закладів .	124
Сисюк В.М. Гуманітарні аспекти соціального управління з формування особистості засобами фізичного виховання	125
Сіренко Р.Р. Педагогічні впливи на формування у студентів готовності до ведення здорового способу життя	127
Хаустов М.М., Гордієнко Н.О., Бачинський Р.О., Слонецький Є.В. Вивчення досвіду американських колег у проведенні іспиту з міжнародних основ медицини IFOM	129
Хаустов М.М., Гордієнко Н.О., Поручіков В.В., Колотілов О.В. Нова стратегія розвитку медичної освіти в Україні: інтеграція досвіду лідерів галузі	131
Чухно І.А., Астапова Я.В., Олентьєв Р.В. Кроссенс – як навчальна технологія реалізації інновацій у освітньому процесі в ХНМУ	132
Щербина М.О., Кузьміна О.О. Удосконалення підготовки студентів до ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок-2» за фахом «Акушерство та гінекологія»	135
Янішен І.В., Дюдіна І.Л., Погоріла А.В., Перешивайлова І.О. Медична освіта в Україні, її розвиток відповідно до сучасних світових систем освіти	136

Наукове видання

Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення забезпечення громадського здоров'я в Україні

матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю
(до 95-річного ювілею з дня заснування кафедри громадського здоров'я
та управління охороною здоров'я ХНМУ)

м. Харків, 24 жовтня 2018 р.

Відповідальний за випуск проф. В.А. Огнєв

Формат А5. Ризографія. Ум.-друк. арк. 9,5
Тираж 100 прим. Зам. № 18-33665

Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmu@mail.ru, izdat@knmu.kharkov.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництв, видавців і розповсюджувачів видавничої продукції Серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.